

Eliška Toperczerová: „Světlo pro Světlušku“: Hudební benefice pro nevidomé z etnomuzikologické perspektivy

Oponentský posudek bakalářské práce

Ke kontextu práce: Eliška Toperczerová, která pochází z rodiny známých „klasických“ hudebníků, se prakticky od začátku studia na FHS zaměřovala na etnomuzikologii, kde absolvovala většinu dostupných kurzů. Statečně se při tom potýkala nejen s cizími jazyky i lektory, ale především s autoritativní kulturní perspektivou „umělecké hudby“, kterou – jsem si jista – získávala každou minutou v rodině. To ostatně také výrazně artikuluje v bakalářské práci. Poměrně záhy se rozhodla pro její téma, benefiční koncert pro nevidomé Světlo pro Světlušku.

Vzhledem ke komplexnosti terénu - střetávání různých hudebních světů, totiž Kühnova dětského sboru jako reprezentanta víceméně klasické tradice na jedné straně a popových hudebníků na druhé je to nejmenší; je tu zapojen koncept dobročinnosti, faktor zrakového postižení atd. – bylo jasné, že půjde o komplikované téma. Vcelku řečeno se s ním Eliška popasovala dobře: vyjasnila si perspektivu, zmapovala složitý terén a prostudovala relevantní literaturu. Pořádila rozhovory s nejdůležitějšími aktéry, popsala klíčové události - zkoušky a koncert, a napsala o tom rozumně strukturovanou bakalářskou práci (která je v době předčítání tohoto posudku již představena), v níž prezentovala svá data i závěry.

Mám nicméně některé kritické poznámky, které jsou míněny hlavně jako podpora Eliščinu dalšího etnomuzikologického směřování. Týkají se tří okruhů: 1) popisů (a zřejmě tedy i pozorování) událostí; 2) závěrů; 3) formulační stránky práce.

Ad 1) Jak se často stává insiderům, v popisech situací často chybí to podstatné, co je účastníkem považováno za tak samozřejmé, že to přehlédne. Kupříkladu v popisech zkoušek prakticky chybí popis vlastního zkoušení (texty kol s. 35). Je tu popis prostoru, repertoár, který se zkouší, i příchody popových hvězd, ale jak vlastně nevidomí zpěváci vědí, kdy nastoupit, co jim dirigentka vytýká, a vůbec jak probíhá zkouška nevidomé části sboru, se nikde nedočteme. Teprve v závěru (s. 65) pak s překvapením čtu, že sbormistryně dává při koncertu šeptem pokyny. To je ale přesně ten typ dat, který má být už v popisech. Někde je zas popis nejasný, a bez následné interpretace nesrozumitelný (např. na s. 40 se na výzvu sbormistryně, aby zpíval soprán, ozve „směs ženských, ale i hlubších mužských hlasů...“. O čem to je, nevím. Podobně na s. 43.)

Ad 2) Přestože empirická část obsahuje spoustu dat z pozorování, rozhovorů i autoetnografických, závěr s nimi moc nepracuje, a naopak otevírá témata, o nichž zatím nebyla řeč. Např.: „Koncert ... vynáší na světlo bohatý hudební život nevidomých.“ (s. 64) Jak? Pokud chci takové téma pojednat (což by jistě bylo možné), bylo by kupříkladu možné se na hudební aktivity vyptat některého nevidomého interpreta; to se ale nestalo. Nebo: rozsáhlá síť aktérů... má stejný cíl: ukázat nevidomé jako aktivní činitele.. (s. 64) V rozhovoru s nevidomou zpěvačkou Vítek jsme ale dřív četli, že považuje za hlavní cíl získat peníze pro potřeby nevidomých. Tedy: intence různých aktérů jsou různé. Obecně nesouhlasím s pohledem, že pracovníci ČT „upřednostňovali zájmy své instituce před zájmy nevidomých.“ (s. 67): Nevidomí (i vidoucí) souhlasili se svou účastí v aktivitách ČT, jejichž podmínky jsou často velmi „users-unfriendly“, a to pro každého. Mohli se rozhodnout zůstat

v pohodlnějším prostředí; to by ale nebyli vidět v prime-time v televizi, a nezískali by milióny na světlučí konto.

Ad 3): Následující poznámky k jazyku práce jsou víceméně marginální, jak řečeno, mají sloužit Eliščině dalšímu růstu. Tedy: na jedné straně je text přesycen odbornými termíny, z nichž některé - *aktéři* nebo *terénní deník* - jsou stabilně psány kurzívou, některé jsou nadbytečné „... Svou bakalářskou práci věnuji hudebně-etnografickému výzkumu...“ (s. 8) Práce se nevěnuje „výzkumu“, výzkum je jen nástrojem zjištění, tedy práce je věnována řeckně vyjednávání podoby reprezentace nevidomých... Takhle přesycený text působí jaksi afektovaně: podívejte, jak odborně se umím vyjadřovat.

Překlad Turinova výrazu „feathered“ jako „okřídlený“ není šťastné, protože zatímco Turino má na mysli cosi jako „roztřepaný“, výraz „okřídlený“ směřuje k vyšším aspiracím;

Podtitulek „Přirozená historie výzkumu“ je mi nepochopitelný: může být nepřirozená historie?

Timothy Rice (s. 18) nenavrhuje, aby výzkumník zkoumal různé typy jedinců, ale konstatuje, že to výzkumníci dělají...

Shrnuto: Přes drobné nedostatky je bakalářská práce pěkná a doporučuji ji k obhajobě. Hodnotím ji mezi jedničkou a dvojkou; výsledná známka bude záležet na obhajobě.

Praha 24. 8. 2019

Doc. PhDr. Zuzana Jurková, PhD.